



הכנסת  
מרכז המחקר והמידע

ירושלים, כ"ד בשבט תש"ע  
11 בפברואר 2010

**חובת גיוס לצבא לבני מיעוטים לאומיים – מבט משווה**

לבקשת חבר הכנסת סעיד נפאע ערכנו בדיקה של סוגיית חובת הגיוס של בני מיעוטים לאומיים לצבא במבט משווה.

לשם כך בדקנו אם מוטלת על בני מיעוטים לאומיים החובה להתגייס לצבא במדינות שיש בהן חובת גיוס לצבא.<sup>1</sup> עוד בדקנו אם באותן מדינות מונהג שירות אזרחי חלופי, ואם בני המיעוטים הלאומיים רשאים או נדרשים לבצע שירות כזה כחלופה לשירות צבאי ואם כן – באילו נסיבות.<sup>2</sup> הבדיקה מבוססת על מידע מ-14 מדינות<sup>3</sup> שיש בהן כיום חובת גיוס על-פי חוק.

---

<sup>1</sup> המדינות המערביות שמצאנו שיש בהן כיום חובת גיוס לצבא: אוסטריה, אסטוניה, גאורגיה, גרמניה, דנמרק, טורקיה, יוון, ליטא, נורבגיה, פינלנד, קפריסין, קרואטיה, רוסיה, שבדיה ושווייץ.

יצוין כי בשני העשורים האחרונים בוטלה חובת הגיוס בכ-20 מדינות (בסוגריים – שנת הביטול): איטליה (2005), בולגריה (2008), בוסניה והרצגובינה (2006), בלגיה (1995), הולנד (1997), הונגריה (2005), לטביה (2007), מונטנגרו (2006), מקדוניה (2008), סלובניה (2003), סלובקיה (2007-2006), ספרד (2002), סרביה (2010), פולין (2009), פורטוגל (2004), צ'כיה (2005), צרפת (2001-1996 – ביטול הדרגתי), קרואטיה (2010) ורומניה (2007-2006).

ראו:

- The CIA World Factbook, "Military Service Age and Obligation", available at: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2024.html>, viewed: February 9<sup>th</sup> 2010.
- NationMaster, "Military Statistics, Service Age and Obligation (2008) by Country", available at: [http://www.nationmaster.com/graph/mil\\_ser\\_age\\_and\\_obl-military-service-age-and-obligation&date=2008](http://www.nationmaster.com/graph/mil_ser_age_and_obl-military-service-age-and-obligation&date=2008), viewed: February 9<sup>th</sup> 2010.
- Conscience and Peace Tax International (CPTI) website, "Table 1: Obligatory Military Service", available at: [http://www.cpti.ws/cpti\\_docs/brett/tables/1.html](http://www.cpti.ws/cpti_docs/brett/tables/1.html), viewed: February 9<sup>th</sup> 2010.

<sup>2</sup> הבדיקה מבוססת בין השאר על פניות שנשלחו למשרדי ההגנה ולגורמי צבא ב-15 מדינות שיש בהן כיום חובת גיוס לצבא (15 המדינות המופיעות לעיל בהערה 1); עד כה קיבלנו תשובות משש מדינות בלבד – אסטוניה, גאורגיה, גרמניה, דנמרק, שבדיה ושווייץ.

נוסף על כך, התבססנו על מידע המתפרסם באתר האינטרנט של הארגון לביטחון ושיתוף פעולה באירופה – ה-OSCE (Organization for Security and Co-operation in Europe) – אשר חברות בו 56 מדינות מאירופה, ממרכז אסיה ומצפון אמריקה. המידע מתפרסם במסגרת תשובות של המדינות החברות בארגון על שאלונים בדבר הפן הפוליטי-צבאי של התחום הביטחוני בכל אחת מהן. ראו:

OSCE, Forum for Security Co-operation, Answers to the Code of Conduct Questionnaire 2009, available at: <http://www.osce.org/fsc/documents.html?lsi=true&limit=50&grp=483>, viewed: February 9<sup>th</sup> 2010.

<sup>3</sup> המדינות הנזכרות לעיל בהערה 1, זולת רוסיה, שעליה לא נמצא מידע. עוד יצוין כי מ-14 המדינות האלה, בליטא ובקרואטיה הוקפאה חובת הגיוס הקבועה בחוק והיא תופעל רק במצב חירום, ואילו בשבדיה יש כוונה לבטל את חובת הגיוס ולעבור בהדרגה לשירות התנדבותי מיולי 2010 ואילך.





הכנסת  
מרכז המחקר והמידע

מבדיקתנו עולים הממצאים האלה :

- ככלל, בכל המדינות שנבדקו, חובת הגיוס חלה על כל האזרחים הגברים, והיא מוחלת גם על אזרחים שהם בני מיעוטים לאומיים. עם זאת, בשלוש מדינות מצאנו הסדרים החורגים במידת-מה מכלל זה:
  - בגאורגיה חובת הגיוס חלה גם על תושבי קבע (ולא רק על אזרחים), ומוחלת בה חובת הגיוס גם על בני מיעוטים לאומיים.<sup>4</sup>
  - בפינלנד, כל אזרחי המדינה הגברים חייבים בגיוס, לרבות בני מיעוטים לאומיים, אך יוצאים מכלל זה תושבי הקבע באיי אולאנד (Åland) – מחוז אוטונומי מפורז של פינלנד שחי בו מיעוט דובר שבדית.<sup>5</sup>
  - בגרמניה חובת הגיוס חלה על כל אזרחי גרמניה, לרבות בני מיעוטים לאומיים, אך לא על יהודים, בשל היותם נפגעי המשטר הנאצי.<sup>6</sup>
- ברוב רובן של המדינות שנבדקו מי שחייב בגיוס רשאי לעשות שירות אזרחי חלופי מסיבות אידיאולוגיות (הטעמים הספציפיים שונים ממדינה למדינה, וכוללים דת, מצפון, מוסר או פציפיזם).

כתיבה : דינה צדוק

אישור : הודיה קין, ראש צוות

---

<sup>4</sup> Public Affairs Department, Ministry of Defense, Georgia, Response to Knesset Research and Information Center, Email, January 27<sup>th</sup> 2010 .

<sup>5</sup> OSCE, "Code of Conduct on Politico-Military Aspects on Security – Finland – Annual Information Exchange on the Implementation of the Code of Conduct", June 15<sup>th</sup> 2009, available at: [http://www.osce.org/documents/fsc/2009/06/38526\\_en.pdf](http://www.osce.org/documents/fsc/2009/06/38526_en.pdf); "Åland in Brief", Published by Åland Parliament and Åland Government, available at: <http://www.aland.ax/composer/upload/alandinbrief08.pdf>, viewed: February 9<sup>th</sup> 2010.

<sup>6</sup> ד"ר גלעד נתן, מרכז המחקר והמידע של הכנסת.

